

Sielu

– Ihmisen kuolematon tosiolemus –

Pentti Tuominen

24.5.2015

Avoin koulu Valoa etsiville – 4. osa

Luennon agenda

- ❖ Mikä on sielu?
- ❖ Antiikin filosofien sielukäsityksiä
- ❖ Eri uskontojen sielukäsityksiä
- ❖ Gnostilainen sielukäsitys
- ❖ Sielun tie
  - Syntymä
  - Kehittyminen
  - Siirtyminen
  - Jälleensyntyminen
- ❖ Erinäisiä kommentteja

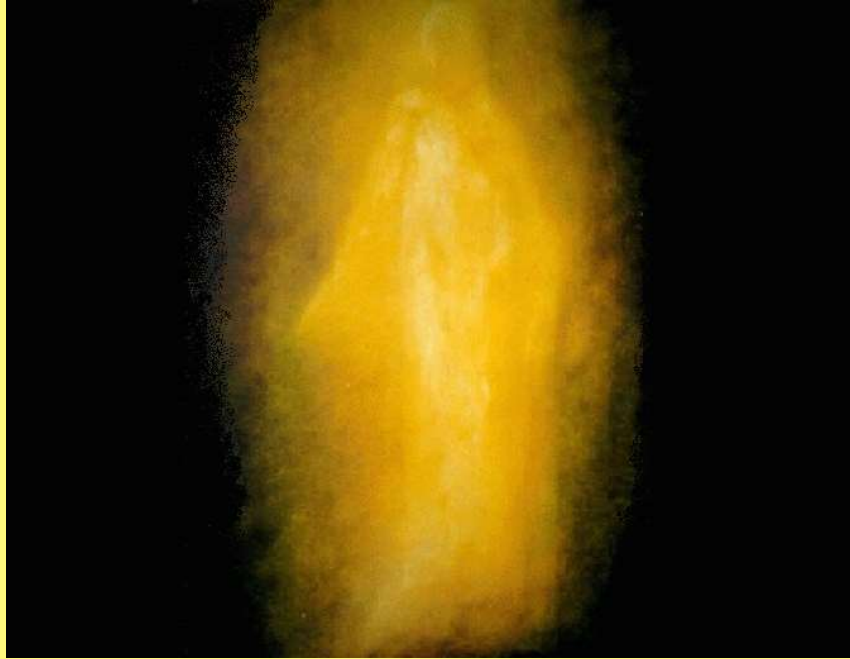
Mikä on sielu?

Mikä on sielu?

- Maailman sielu on jumalallisen mielen universaali ilmentymä.
- Yksilöllinen sielu on jumalallisen mielen ilmentymä ihmisessä.

Mistä sielu on ”tehty”?

- Sielun arvellaan olevan säteilevän henkienergian korkeataajuista värähtelyä.
- Sielua ei voi havaita ihmisaisteilla. Se on trassendenttinen.

Mikä on sielun tehtävä?

Sielun tehtävälle on monta luonnehdintaa:

- Ihmisen kuolematon tosiolemus.
- Henkisten toimintojen ylläpitäjä.
- Ihmisen ”henkinen minä”.
- ”Omantunnon ääni”.
- Persoonallinen henkiolento, joka elää aineellisessa ihmisruumiissa antaen sille tietoisuuden.

Antiikin filosofien sielukäsityksiä

Pythagoraan sielukäsitys

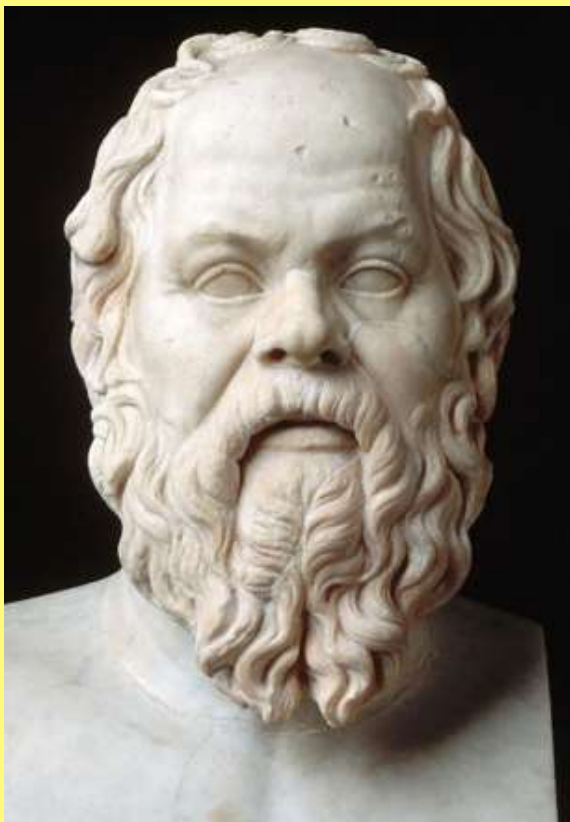

Pythagoras
582–496 eKr.

- sielunvaellusoppi
- sielut vaeltavat elävästä olennosta toiseen
  - ihmisiin, eläimiin ja kasveihin

Sokrateen sielukäsitys

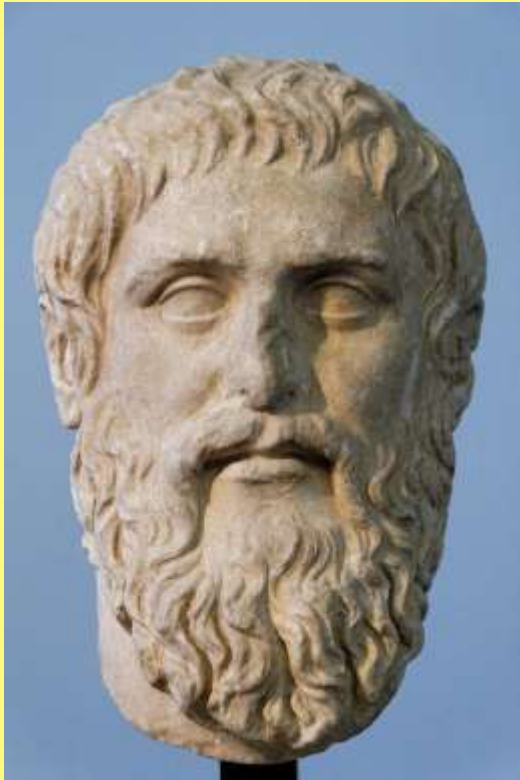

- ennen syntymää sielu on jumalien maailmassa
- ihmiskehossa sielu unohtaa aikaisemmat tietonsa ja jumalallisen alkuperänsä

Sokrates

470/469 – 399 eKr.

Platonin sielukäsitys

Platon

427–347 eKr

- sielu on taivaassa ennen yhdistymistään aineelliseen ruumiiseen
- nähnyt taivaassa kaikki totuudet, mutta unohtaa kaiken tullessaan ruumiiseen
- ”anamnesis”

Platonin sielukäsitys

Sielu on maanpakolainen, joka on vankina aineellisessa maailmassa.

Sielun on noustava takaisin Jumalan luokse

Platonin sielukäsitys

- ❖ Järkisielu
- ❖ Intosielu
- ❖ Tahtosielu tai Himosielu

Orfilaisuus

- sielu suljetaan ihmisruumiiseen kuten vankilaan
- sielu joutuu kuoleman jälkeen manalan jumalien tuomioistuimen eteen
- syllisiä rangaistaan

Orfilainen sielukäsitys

Kolme eri suuntausta, joissa erilainen pelastuskäsitys:

- 1) Jälleensyntymisoppi (karma)
- 2) Ikuinen rangaistus (helvetti)
- 3) Katumusharjoitukset (rangaistukselta saattoi välttyä tai se lieveni)

Nämä käsitykset ovat vaikuttaneet myöhempisiin uskontoihin.

Eräiden uskontojen sielukäsityksiä

Juutalaisuus

- Toora – Vanha testamentti**
- Kabbala**

Raamatun sielukäsitys (VT)

**Tomu + elämän henki
→ elävä sielu**

**Tämä käsitys poikkeaa täysin
antiikin filosofien käsityksistä.**

Raamatun sielukäsitys (VT)

- Ihminen on **kaksijakoinen**:
  1. ruumis
  2. Sielu
- ruumis joutuu hautaan
- sielu joutuu **tuonelaan**

Raamatun sielukäsitys (VT)

Sielu on ihmisen kuolematon osa

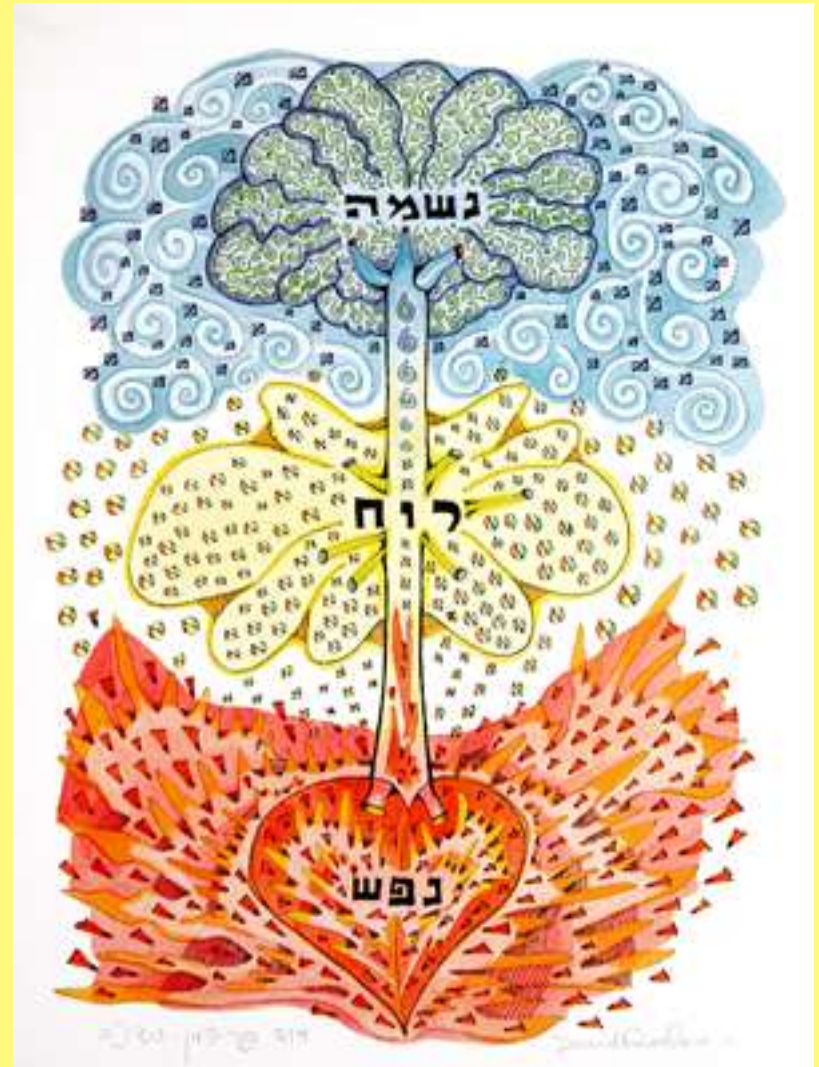
- siirtyy tuonelaan ja jatkaa siellä elämäänsä
- ”nostetaan” aikanaan jonnekin

Kabbalan sielukäsitys

Ihmisen sielu koostuu kolmesta osasta:

1. Neshamah (ylin osa)
2. Ru'ach
3. Nefesh (alin osa)

Jälleensyntymä kabbalassa

- *gilgul haneshamot*
- ihmissielun kehitysketju kohti täydellistä ihmistä (*adam kadmon*), jolloin ihmisestä on tullut Jumalan kuva
- ihmisen tulee jälleensyntyä niin monta kertaa, että hän on oppinut riittävästi
- jälleensyntymien määrä vaihtelee kolmesta muutamaankymmeneen

Kristinusko

- Uusi testamentti**
  - Kirkkoisät**

Kristillinen sielukäsitys

Alkukristillisinä vuosisatoina opetettiin, että ihminen koostuu ruumiista, sielusta ja hengestä.

Konstantinopolin kirkolliskokous julisti 869–870 uskon yksilöllisen sielun olemassaoloon harhaoppisuudeksi.

Kristinopin mukaan erillistä sielua ei ole.

Uuden testamentin sielukäsitys

Ihmisen kolmijako esitetään Uudessa testamentissa vain kerran (1 Tess. 5:23).

**Mualla UT:ssa sielu selitetään samoin kuin VT:ssa:
Ruumis + Henki → Elävä sielu**

Uuden testamentin tuonela

- kuolemassa elämän henki poistuu ihmisestä
- ihminen menee tuonelaan odottamaan viimeistä tuomiota

Arkkienkeli Mikael punnitsee sielua, Palazzo Carrara, Padova, 1350

Kirkkoisä Augustinus (354 – 430)

“Ihminen on kahden ainesosan täydellinen liitto: sielun ja ruumiin. – Sielu on tarkoitettu ruumiin hallintaan.”

Kirkkoisä Augustinus

“Sielun kohtalo määrätään kuoleman jälkeen. Kiirastuli puhdistaa vain ne, jotka kuollessaan olivat uskonyhteydessä kirkon kanssa.”

Kannatti perisynti-oppia:

Karteesiolainen dualismi

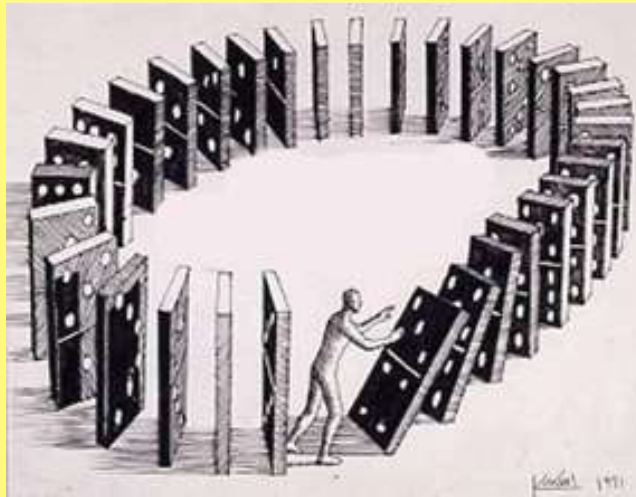
- René Descartes (1596—1650)
- sielu ja ruumis ovat erillisiä mutta keskinäisessä vuorovaikutuksessa
- *”Ajattelen, siis olen olemassa”*
(*Cogito ergo sum*).

Hindulaisuuden sielukäsitys

Hindulaisuuden sielukäsitys

- sielu (atman) on lähtöisin maailmansielusta (brahman).
- sielu jättää ruumiin ja syntyy lukemattomia kertoja uudelleen ihmisenä tai eläimenä
- Jälleensyntymien ketjua (sielunvaellusta) säätelee karman laki

Hindulaisuuden sielukäsitys

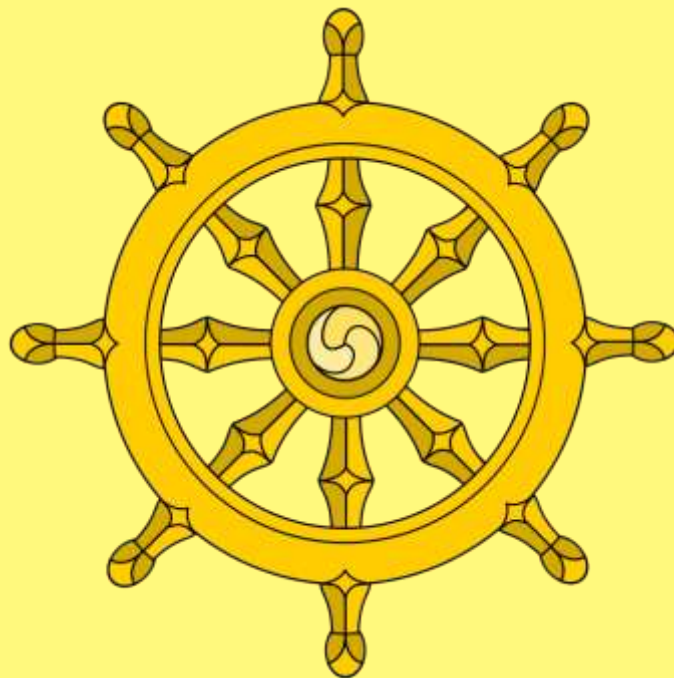
- sielu on **yksilö**
- sen identiteetti säilyy syntymästä toiseen
- ruumis on sielun kulkuväline
- **sielu syntyy maan päälle yhä uudestaan**
- **kunnes oivaltaa yksilöllisen sielun ja maailmansielun (brahmanin) olevan yhtä**
- Silloin sielu vapautuu jälleensyntymisen pakosta
- se yhtyy maailmansieluun, josta on lähtöisin

Hindulaisuuden sielukäsitys

- jokaisella ihmissielulla on henkimaailmassa **opastaja**
- se toimii sielun ohjaajana kaikissa inkarnaatioissa
- sama henki voi opastaa useita sieluja

Buddhalainen sielukäsitys

Buddhalainen sielukäsitys

- ihmisellä ei ole ikuista yksilöllistä sielua
- jokaisessa jälleensyntymässä yksilö ja sielu muodostuvat uudelleen
- sielu voi syntyä joko ihmiseksi, eläimeksi tai kasviksi

Teosofinen sielukäsitys

Teosofinen sielukäsitys

Ihmisessä on seitsemän prinssiippiä:

1. fyysinen keho
2. vitaalikeho eli elämänhenki (prana)
3. astraalikeho
4. himo- eli tunnekeho
5. inhimillinen sielu eli järki (manas)
6. jumalallinen sielu (buddhi)
7. kaikkiallinen henki (atma)

(atma-buddhi-manas = ”kolmiyhteinen sielu”)

Teosofinen sielukäsitys

Ihmisen kuollessa

- fyysinen keho, vitaalikeho ja astraalikeho kuolevat
- himo- eli tunnekeho tuhoutuu kiirastulen kaltaisessa tilassa
- kolmiyhteinen sielu (atma-buddhi-manas) siirtyy taivaaseen
- siellä sielu pysyy 1 000–1 500 vuotta, minkä jälkeen se inkarnoituu uudelleen

Ruusuristiläinen sielukäsitys

Ruusuristiläinen sielukäsitys

Ihminen koostuu kahdesta tasosta:

- Aineellinen olemus
- Henkinen olemus

Henkinen olemus kuvataan kolminaisuutena:

- Henki = vitaali elämänvoima
- Sielu
- Tietoisuus ja käsityskyky

Ruusuristiläinen sielukäsitys

- sikiöllä ei ole vielä sielua
- henki ja sielu siirtyvät lapseen ensimmäisen hengenvedon myötä
- kuolemassa henki ja sielu poistuvat viimeisen uloshengityksen myötä
  - fyysinen olemus palaa ”maan tomuksi”
  - henkinen olemus siirtyy kosmiselle tasolle

Gnostilainen sielukäsitys

Gnostilainen sielukäsitys

- Ihminen on kolmijakoinen:
  - ruumis, henki ja sielu
- sielu on yksilöllinen
- se on ihmisen todellinen olemus
- sielun koti on Valon maailma, jonne sielu palaa ihmisen kuoltua
- sielu on kuolematon ja jälleensyntyy niin monta kertaa, että täydellistyy

Erilaisia gnostilaisia sielukäsityksiä

- **Gnostilaisten evankeliumien**
  - **Simon Maguksen**
  - **Mandeaalaisten**
  - **Setiläisten**
  - **Manikealaisten**
    - **Kataarien**
- **Uus-gnostilaisten**

Gnostilainen luomiskertomus

- Luoja Jumala (Jaldabaoth) oli Valon maailmassa nähnyt Alkuperäisen Ihmisen (Adamas)
- hän muovasi sitä jäljitellen apureineen ihmisen ruumiin ja sielun
- Viisaus (Sofia) viimeisteli luomistyöhön puhaltamalla hengen liikkumattomaan ruumiiseen ja antamalla tälle jumalallisen kipinän

Ruumis – sielu – henki

- ❖ Kolmijakoisuus Johanneksen salaisen kirjan mukaan:
  - sielullinen Aadam
  - maallinen Aadam
  - jumalallinen Henki

- ❖ Valentinolainen kolmijako:
  - hengellinen elementti
  - sielullinen elementti
  - materiaallinen elementti

Simon Magus (n. 2 eKr – 63 jKr)

Simon Magus

- ❖ Valon maailman olentojen emanoituminen ylimmästä Ykseydestä
- ❖ oppi henkisestä Aadamista
- ❖ julisti oppia sielun jälleensyntymisestä

Mandevalainen sielukäsitys

- Demiurgi loi ihmisen, joka sai sielun valon maailmasta.
- Sielu palaa valon maailmaan kuoleman jälkeen, kun on saavuttanut tietoisuuden jumalallisesta alkuperästään.
- Uskoivat jälleensyntymisoppiin

Mandevalainen sielukäsitys

- sielujen koti on Valon maailmassa,
- sikiöön virtaa taivaasta sielu, kun nainen on viidennellä kuulla raskaana
- sielun ”kaksonen” jää taivaaseen ”pelastajahengeksi”
- ”pelastajahenget” avustavat sieluja

Mandevalainen sielukäsitys

Sielulla on kaksi tasoa, jotka kamppailevat ihmisessä:

- jumalallinen
- inhimillinen taso

Mandealainen sielukäsitys

- esoteerisia mysteerit ja pyhät sakramentit puhdistavat sielua
- pelastajahenget avustavat sieluja

Mandevalainen sielukäsitys

- sielu jättää ruumiin kolme päivää kuoleman jälkeen
- sielusta muodostuu "valoruumis", joka nousee Valon maailmaan

Mandevalainen pelastuskäsitys

- sielu on kuolematon
- kuoleman jälkeen sielu palaa Valon maailman
- saa palkinnon tai rangaistuksen tekojensa mukaan
- syntistä rangaistaan ennen kuin sielu pääsee paratiisiin
- ikuista rangaistusta ei ole
- sielu voi syntyä uudelleen toiseen kehoon
- lunastuksen edellytyksenä on gnosis

Manikealainen sielukäsitys

- sielu tulee hyvyyden maailmasta, mutta joutuu aineellisen ruumiin ja pahuuden vangiksi.
- ihminen on hyvän ja pahan taistelukenttä
- ihminen voi välttyä pahan vaikutuksilta elämällä eettisesti oikeaa elämää
- pelastuminen edellyttää gnosista

Kataarien sielukäsitys

- ihminen koostuu ruumiista, sielusta ja hengestä.
- jokaisessa ihmisessä taistelevat hyvä ja paha
- jumalan pohjattoman rakkauden vuoksi kaikki sielut lopulta täydellistyvät ja pelastuvat

Gnostilainen dualismi

1. "Valon maailma" eli "Täyteys"

- ikuinen, kuolematon, henkinen ja täydellinen
- valo-olentojen ja **sielujen koti**

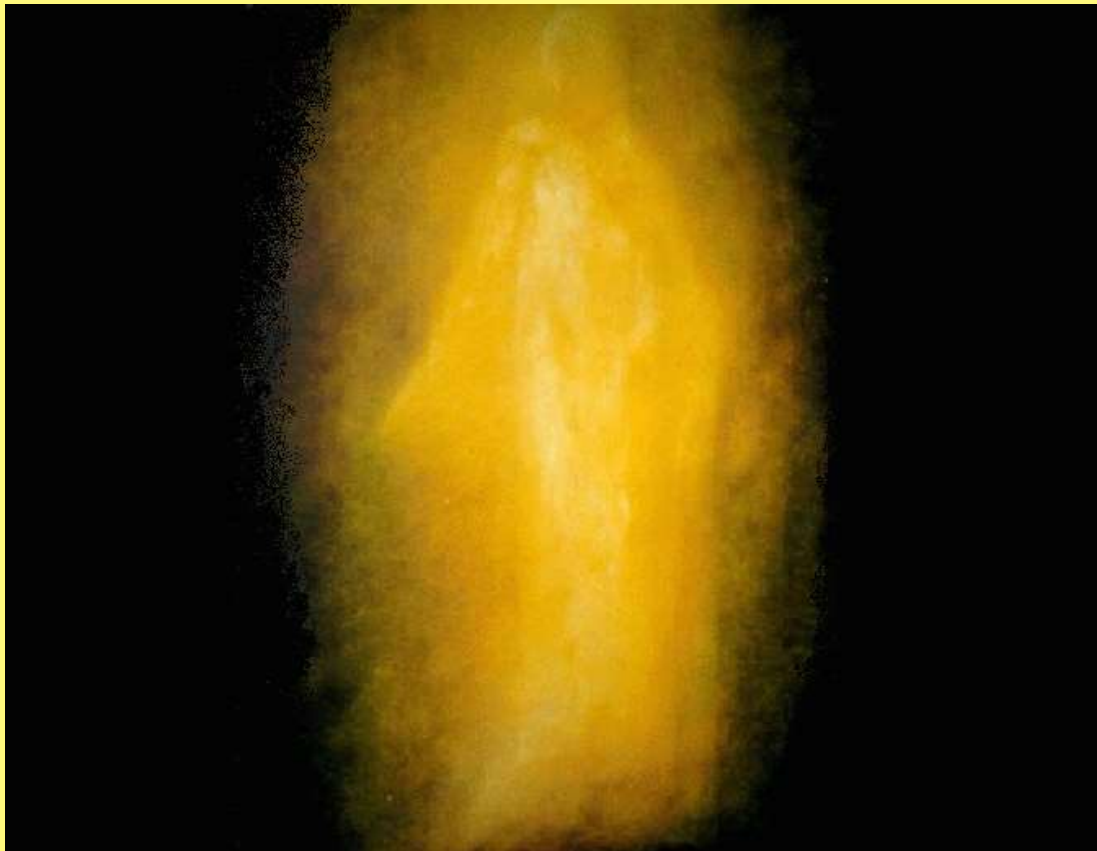
2. "Aineen maailma"

- ajallinen, kuolevainen, aineellinen ja epätäydellinen
- **sielujen koulutuspaikka**

Sielun tie

- **Syntymä**
- **Kehittyminen**
  - **Siirtyminen**
- **Jälleensyntyminen**

Gnostilaiset uskovat, että ihmisen sielu on osa jumalallista henkeä, joka ihmisen kuoltua palaa takaisin Jumalan yhteyteen

Ihminen

Ruumis on ihmisten ja kaikkien elollisten ”kulkuväline”.

Henki on ruumista elävöittävää energiaa ja ”kulkuvälineen” polttoainetta.

Ruumis Henki

Ihminen

Sielu

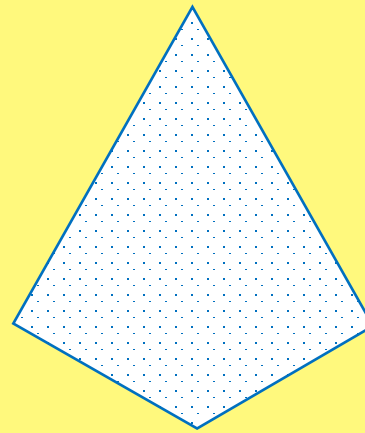
Ruumis Henki

Sielu on tietoinen
persoonallisuus,
joka muodostaa
ihmisen **tosiolemuksen**.

Ruumis ja henki
ovat "astia" tai
"kulkuväline",
johon sielu on
asettunut.

Valon maailma

Aioni

Ruumis Henki

Sielu on lähtöisin
aionista, Valon
maailmassa
elävästä
kuolemattomasta
valo-olennosta
Siksi myös sielu
on kuolematon.

Valon maailma

Syzygos

Sielu

Ruumis **Henki**

Syntyvään ihmis-
lapseen virtaa Valon
maailmasta sielu.
Sielun toinen puoli
("taivaallinen
kaksonen" eli
Syzygos) jää Valon
maailmaan sielun
oppaaksi.

Valon maailma

Syzygos

Sielu

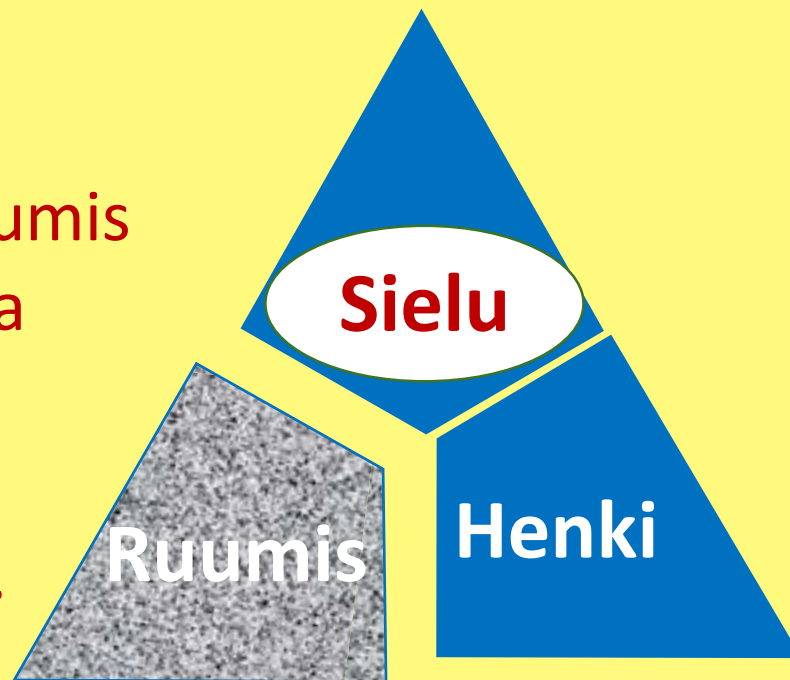
Ruumis

Henki

Sielun on taivaallisen kaksospuolikkaansa ohjauksessa ja toimii ihmisen omantunnon äänenä.

Kuolemassa
aineellinen ruumis
hajoaa ja palaa
aineen
(mineraalien)
kiertokulkuun.

Kuoleman jälkeen
henki palaa
takaisin hengen
(energian)
kiertokulkuun.

Valon maailma

Syzygos

Kuolemassa sielu
vapautuu aineellisen
ruumiin vankeudesta ....

Sielu

Valon maailma

Syzygos

Sielu

.... ja palaa
takaisin Valon
maailmaan,
todelliseen
kotiinsa.

Valon maailma

Aioni

Sielu sulautuu kaksospariinsa ja eheytyy aionissa. Se on nyt yhtä elämänkierrosta kehittyneempi valolento.

Kuolema ei ole loppu, vaan uuden elämän portti.

Aioni voi syntyä uudelleen sieluksi johonkin toiseen ihmishahmoon.

Kun aioni on kylliksi kehittynyt sen ei tarvitse enää jälleensyntyä aineen maailmaan. Se jatkaa kehittymistään Valon maailmassa.

Taivaallinen kaksonen – opastaja (Kr. Syzygos = kumppani)

Taivaallinen kaksonen – opastaja (Kr. Syzygos = kumppani)

- syntymässä ihmislapsi saa sielun Valon maailmasta
- sielun toisen puoli jää valon maailmaan ja pitää huolta kaksospuolikkaastaan
- sielulla on yhteys valon maailmaan

Taivaallinen kaksospari

Miksi ihmisellä on sielu?

- Biologisesti sielulla ei ole mitään tehtävää.
- Teologinen selitys sielulle on yrittää ylläpitää ihmisen moraalia

Gnostilainen selitys sielulle

- oleminen sieluna ihmiskehossa auttaa sielupersonallisuutta kehittymään
- ”Ihmiselämä on sielun koulu”

Sielun mysteeri

- sielulla on yksilöllinen tietoisuus
- se säilyy samana inkarnaatiosta toiseen
- sielu ilmentää persoonallisuutta
- sielupersoonallisuus kehittyy jokaisen elämän kierron aikana.
- **keho** aloittaa kehittymisen nolasta jokaisen elämän alussa
- sijaan **sielu** jatkaa seuraavassa elämässään siitä, mihin edellisessä elämässään päätyi

Sielun mysteeri

- sielu kuljettaa mukanaan edellisten elämien kokemuksia
- **unohtaa ne syntymässä**
- edellisten elämien kokemusten muistiin palauttaminen (anamnesis)

Sielun kehittyminen

- Miksi sielun pitää kehittyä asteittain jos se on osa Jumalaa, joka on täydellinen?
- Miksi ihmisellä ei voi olla täydellistä tietämystä Jumalasta heti, kun meistä on tullut tiedostavia ja ajattelevia olentoja?

Evoluutio

- kaikki elämä on kehittynyt kaksinaisen evoluution kautta: biologisen ja henkisen.
- henkinen evoluutio on vaikuttanut fyysiseen

Sielun ennalta oleminen vai ei?

Kaksi vastakkaista käsitystä:

1) Sielut ovat yksilöjä ja ne ovat olleet olemassa jo ennen ihmisen hedelmöitystä (esim. gnostilaisuus)

2) Jumala luo sielut vasta hedelmöityksen hetkellä (esim. kristinusko)

Milloin sielu tulee ihmiseen?

- 1) Hedelmöityksen hetkellä (esim. kristinusko)
- 2) Kun sikiön sydän alkaa lyödä, tämä tapahtuu viidennellä raskauskuulla (esim. mandealaisuus)
- 3) Kun syntynyt lapsi vetää ensimmäistä kertaa ilma keuhkoihinsa (esim. ruusuristiläisyys)

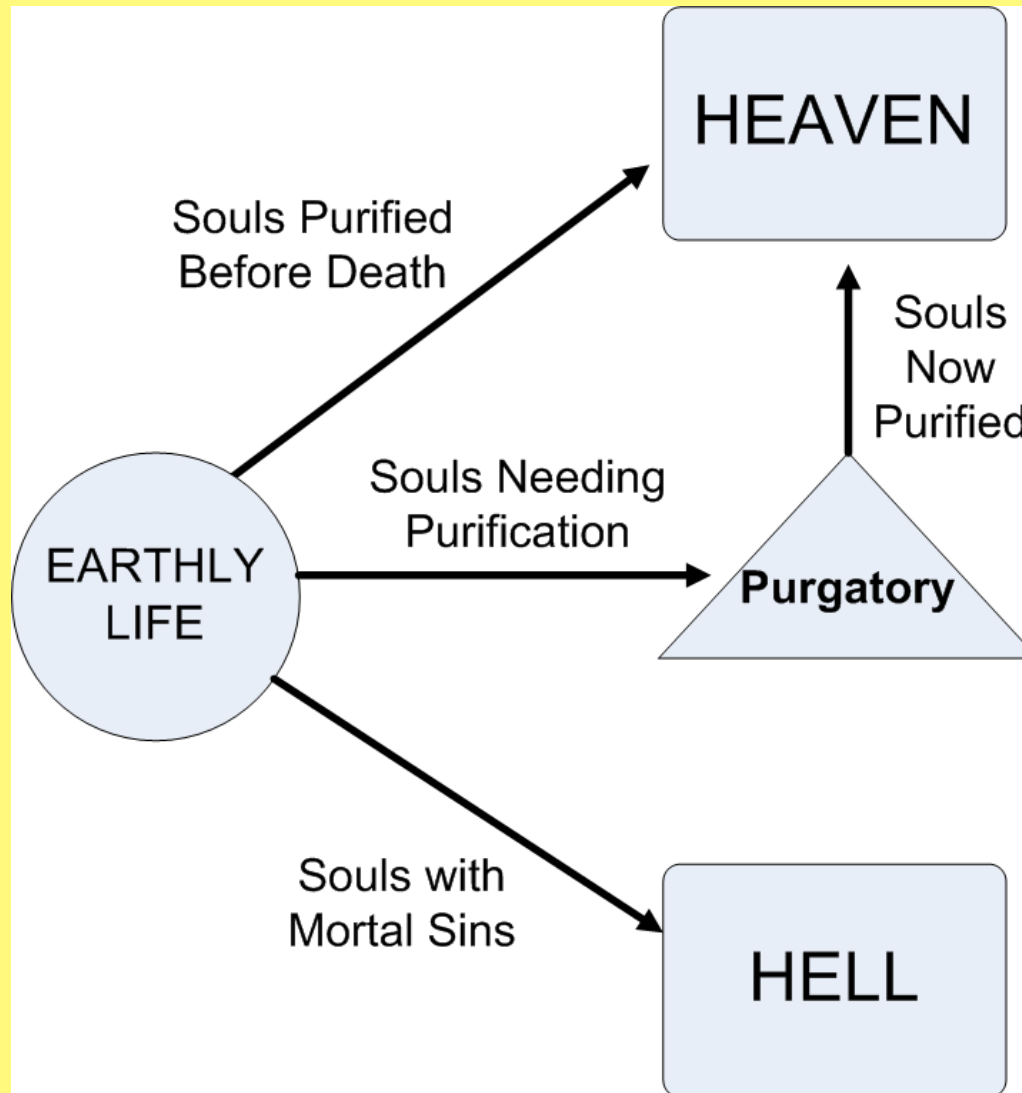
Milloin sielu menee taivaaseen?

- 1) Välittömästi kuoleman jälkeen (esim. hindulaisuus)
- 2) Muutaman päivän kuluttua kuolemasta (esim. mandealaisuus)
- 3) Kun sielu on ensi puhdistunut kiirastulessa tai vastaavassa välitilassa (esim. roomalaiskatolilaisuus)
- 4) Viimeisen tuomion jälkeen, kun kuolleet nousevat haudoistaan (esim. luterilaisuus)

Kiirastuli

(roomalaiskatolilaisuus)

Ketkä pääsevät taivaaseen?

- 1) Kaikki heti väliaikaisesti, kunnes taas inkarnoituivat
  - täydellistyneet saavat jäädä sinne lopullisesti (esim. gnostilaisuus)

- 2) Puhdistuneet
  - kärsittyään ensin välitulassa (esim. roomalaiskatolilaisuus)

- 3) Vain Jeesukseen uskoneet
  - viimeisen tuomion jälkeen (esim. luterilaisuus)

Jälleensyntymisoppi

- tuli lähes samoihin aikoihin (600-luvulla eKr.) sekä intialaiseen uskontofilosofiaan että kreikkalaisten filosofien ajatteluun
- ei ole varmaa tietoa, kummassa se esiintyi ensimmäisenä

Jälleensyntymisoppi

Pythagoras (582–500 eKr) ja Platon (427–347 eKr) opettivat sielun jälleensyntymistä.

Jälleensyntyminen gnostilaisuudessa

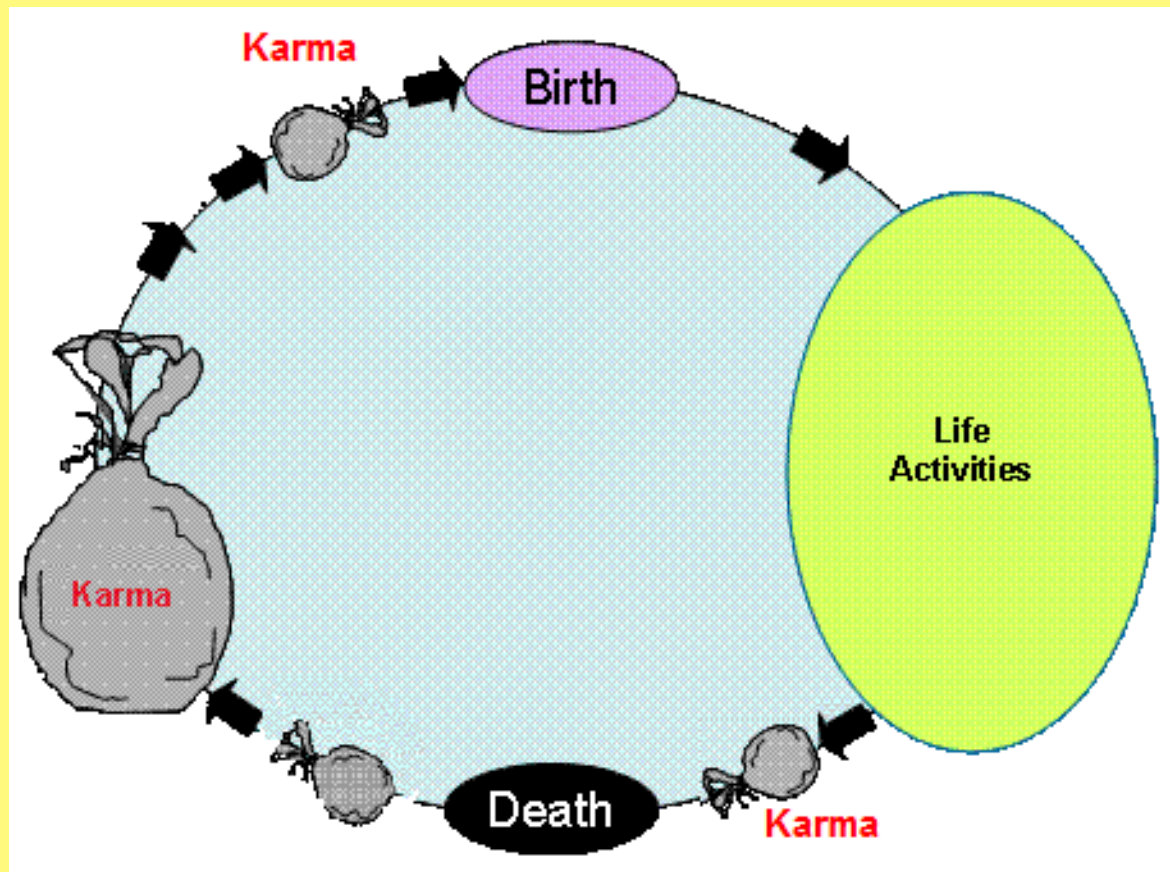
Karman laki eli syyn ja seurauksen laki

- teot vaikuttavat siihen, mitä ihmiselle tai hänen sielulleen tapahtuu tässä tai seuraavassa elämässä
- jokainen joutuu lopulta kohtaamaan tekojensa seuraukset – hyvät ja huonot.

Karman laki

”Mitä ihminen kylvää, sitä hän myös niittää.”

Karman laki

Ihmisen nykyinen olotila on seurausta tässä tai edellisissä elämissä tehdyistä teoista.

Karma on näiden tekojen alati muuttuva summa.

Teoiksi katsotaan myös ajatukset ja sanat sekä asenne tai mielentila, jonka vallitessa teot tehdään.

Yhteenveto:

Sielu on ihmisen kuolematon tosiolemus, joka kehittyy usean elämän aikana ja kantaa mukanaan elämänkokemuksiaan sekä karmaansa.

Lähtökohtaisesti sielu on valo-olento, joka kehittyäkseen tarvitsee kokemuksia myös aineellisesta maailmasta.

Avoim koulu
Valoa etsiville jatkuu ...

www.gnosis.fi